

АХМАТОВА Анна Андріївна (справж. — Горенко; 11(23). 06. 1889, с-ще Великий Фонтан, нині в межах Одеси — 05. 03. 1966, Моск. обл., похов. у смт Комарово, повл. С.-Петербурга) — поетеса. Почес. д-р Оксфорд. університету (1965). Почесна міжнар. премія «Етна-Таорміна» за заслуги у галузі поезії (1964). Дит. роки А. пройшли в Царському Селі (нині м. Пушкін, РФ) та Криму. Закін. Фундуклеїв. гімназію у Києві (1907). У цьому ж році вступила на юрид. факультет Київ. вищих жінок. курсів. Навч. на істор.-літ. відділ. Вищих жінок. курсів у С.-Петербурзі. 1910 одружилася з М. Гумільовим. Разом з ним, О. Мандельштамом, В. Нарбутом, М. Зенкевичем та С. Городецьким входила до групи поетів-акмеїстів «Цех поетів», чим протиставила себе як символізму, так і футуризму. Уже перша зб. «Вечер» (С.-Петербург, 1912; з передмовою М. Кузьміна) принесла А. визнання, а наступні кн. «Четки» (С.-Петербург, 1914) та «Белая стая» (Петроград, 1917), що відзначалися трагічністю світовідчуття та глибин. релігійністю, гранич. лаконізмом та аскетизмом худож. засобів, утвердили її на одному з провід. місць у рос. поезії 1910-х рр. Катастрофізм істор. відчуття і гостре переживання морал. проблем епохи притаманні зб. «Подорожник» та «Anno Domini MCMXXI» (обидві — Петроград, 1921). Наступні 15 р. вірші А. до друку не допускалися. У цей час поряд з віршуванням інтенсивно займається вивченням творчості О. Пушкіна. Трагічні настрої та почуття, породжені жадливістю комуніст. терором, відбилися в циклі «Реквием» (1935–40, 1957–61; у СРСР опубл. у ж. «Октябрь», 1987, № 3). Тема пам'яті стає провідною в її творчості. 1946 ЦК ВКП(б) приймає зловісну постанову «Про журнали “Звезда” і “Ленинград”», після якої починається запекле цькування

М. Зощенка та А. У 1956 А. було повернуто в літературу, проте реабілітація була неповною: значна частина її творів не публікувалася. 1965 вийшла найповніша прижиттєва поет. зб. А. «Бег времени» (Москва; Ленінград). Однак повністю твор. доробок став доступним читачам лише наприкінці 80-х — поч. 90-х рр. А. — один із найвизначніших рос. поетів 20 ст. У її творчості органічно переплетені традиції рос. класич. лірики, передусім О. Пушкіна, зх.-європ. поезії від італ. ренесансу та франц. класицизму до новіт. поетів кін. 19 — поч. 20 ст. із стихією усної поет. словесності. Життя і творчість А. тісно пов'язані з багатьма діячами культури України. Багато її творів створені під враженнями та переживаннями, які вона винесла з України — Одеси, Києва, Севастополя та ін. укр. міст. Їй належить перекл. зб. «Зів'яле листя» та циклу «Вільні сонети» І. Франка, а також віршів П. Усенка. Робота А. над перекл. Франкових поезій, особливо зб. «Зів'яле листя», знайшла певний відгомін у її творчості, зокрема в «Поэме без героя». Про свої зустрічі з А. залишили спогади М. Бажан, М. Рильський, В. Некрасов. Вірші А. українською мовою перекладав Б. Якубський. У с. Слобідка-Шелехівська Деражнян. р-ну Хмельн. обл. відкрито музей А. Від 1989 в Одесі, а від 1999 у Сімферополі проводяться «Ахматовські читання».

Основні твори

Стихотворения и поэмы. Ленинград, 1976; Сочинения: В 3 т. Мюнхен; Париж, 1967–83; Сочинения: В 2 т. Москва, 1990.

Рекомендована література

1. Виноградов В. О поэзии Анны Ахматовой: Стилистические наброски. Ленинград, 1923;
2. Эйхенбаум Б. А. Ахматова: Опыт анализа. Ленинград, 1923;
3. Добин Е. Поэзия А. Ахматовой. Ленинград, 1968;
4. Жирмунский В. Творчество А. Ахматовой. Ленинград, 1973;
5. Бажан М. Сторінки спогадів // Вітчизна. 1979. № 3;
6. Азаров В. Криниця та з живою чистою водою // ЛУ. 1989, 2 лют.;
7. Скуратівський В. Справжнє її прізвище – Горенко // Рад. Україна. 1989, 24 черв.;
8. Хренков Д. Мужність правди і поезії // ЛУ. 1989, 15 черв.;
9. Виленкин В. В сто первом зеркале. Москва, 1990;
10. Костенко Л. Еволюція музи – від античної до

- ахматовської // СіЧ. 1990. № 3;
11. Хейт А. Анна Ахматова. Поэтическое странствие. Москва, 1991;
12. Воспоминания об Анне Ахматовой. Москва, 1991;
13. Анна Ахматова та Україна: Бібліогр. покажч. К., 1993;
14. Пахарева Т. Художественная система Анны Ахматовой. К., 1994;
15. Ольшанська Є. Анна Ахматова і Україна // СіЧ. 1994. № 6;
16. Чуковская Л. Записки об Анне Ахматовой. Москва, 1997;
17. Марценюк А. Стежками юної Ахматової // Вісті. 1998, 26 листоп.;
18. Ольшанская Е. Посмертная казнь // Ренессанс. 1998. № 21, 22;
19. Стебелев А. Признак неслучайный // Там само. 1999. № 23;
20. Яницька Н. Поділля Анни Ахматової // Хмельниччина. 1999, 25 черв.
- Т. А. Пахарева*

Бібліографічний опис:

Ахматова Анна Андріївна / Т. А. Пахарева // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2001. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-44688>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).